

બટાટાના ભાવનો વરતારો

બટાટા એક મુખ્ય ખાદ્ય પાક છે જે વિશ્વના સોથી વધુ દેશોમાં ઉગાડવામાં આવે છે. વિશ્વના બટાટાના ઉત્પાદનમાં એકલા એશિયાનો હિસ્સો ૫૦% છે, ચીન અને ભારત આ ઉત્પાદનમાં લગભગ ૩૮% હિસ્સો ધરાવે છે. બટાટાના વાવેતર ક્ષેત્રમાં ભારત ત્રીજા અને ઉત્પાદનમાં ચીન પછી વિશ્વમાં બીજા ક્રમે છે. ઉત્તર પ્રદેશ, પશ્ચિમ બંગાળ, બિહાર, પંજાબ અને ગુજરાત ભારતમાં બટાટાના મુખ્ય ઉત્પાદક રાજ્યો છે. ભાવ અને ઉપલબ્ધતા ના આધારે, ભારતમાં વાર્ષિક સ્થાનિક વપરાશ ૩૨-૩૫ મિલિયન ટન વચ્ચે છે.

ભારતમાં વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ દરમિયાન, બટાટાનો વાવેતર વિસ્તાર આશરે ૨૨.૫૦ લાખ હેક્ટર રહેલ અને ઉત્પાદન અંદાજે ૫૪૨.૩૦ લાખ ટન રહેલ જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ માં ૪૮૫.૬૨ લાખ ટન રહેલ અને વાવેતર વિસ્તાર ૨૦.૫૧ લાખ હેક્ટર રહેલ.

ગુજરાતમાં વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માં બટાટા હેક્ટરનો વાવેતર વિસ્તાર ૧.૨૫ લાખ હેક્ટર (ચોથો આગોતરો અંદાજ, કૃષિ નિયામક, ગુજરાત) નોંધાયેલ જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ માં ૧.૧૮ લાખ હેક્ટર (અંતિમ આગોતરો અંદાજ, કૃષિ નિયામક, ગુજરાત) રહેલ. વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માં ઉત્પાદન આશરે ૩૯.૧૩ લાખ મેટ્રિક ટન ઉત્પાદન મળેલ, જે ૨૦૧૯ -૨૦ માં ૩૫.૭૮ લાખ ટન રહ્યું હતું. ગુજરાતના વિવિધ બજારોમાં ફેબ્રુઆરી-માર્ચ ૨૦૨૦ દરમિયાન બટાટાની કિંમત ૧૧૦૫ થી ૧૨૫૦ રૂ. પ્રતિ ક્વિન્ટલ હતી જે ફેબ્રુઆરી-માર્ચ ૨૦૨૧ માં ઘટીને ૭૬૦ થી ૮૯૦ રૂ. પ્રતિ ક્વિન્ટલ નોંધાયેલ.

વૈશ્વિક મહામારીના સંબંધિત ભયને કારણે વર્ષ ૨૦૨૦માં બટાટાની કિંમતોમાં પણ વધારો થયો હતો. તે દરમિયાન ભારતીય રસોડામાં (ઘરેલુ ઉપયોગમાં) મુખ્યત્વે બટાટાની માંગ વધી હતી, કારણ કે બટાટાને અન્ય શાકભાજી કરતા લાંબા સમય સુધી સંગ્રહ કરી શકાય છે. તદઉપરાંત સાથોસાથ ઉત્તર પ્રદેશ, બંગાળ અને ગુજરાત જેવા મુખ્ય ઉત્પાદક રાજ્યોમાં વધુ ઉત્પાદનને કારણે, ગુજરાતમાં બટાટાના ભાવ જાન્યુઆરી-માર્ચ ૨૦૨૧ દરમિયાન ઘટી ગયા હતા.

ચાલુ વર્ષે બટાટાની વાવણી પૂર્વે સારા વરસાદના આગમન તેમજ ચાલુ વર્ષે બટાટાના સારા ભાવ મળતા ખેડૂતો વધારે વાવેતર કરવા માટે પ્રેરાવાની સંભાવના છે. જેથી બટાટાના વધુ ઉત્પાદનથી ભાવમાં ઘટાડો થવાની ધારણા છે.

આમ, તમામ ઉપલબ્ધ માહિતી અને તેના પર વેપારીઓની સમીક્ષાઓને ધ્યાનમાં લેતા, સેન્ટર ફોર એગ્રિકલ્ચર માર્કેટ ઇન્ટેલિજન્સ, નાહેપ-કાસ્ટ, આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી, આણંદની સંશોધન ટીમે ગુજરાતના બટાટાના મુખ્ય બજારમાંથી એકત્રિત કરેલ છેલ્લા ૧૫ વર્ષના માસિક ભાવોનું વિશ્લેષણ કરેલ. આ વિશ્લેષણમાં જાણવા મળેલ કે ફેબ્રુઆરી-માર્ચ ૨૦૨૨ દરમિયાન બટાટાના ભાવ તેની લણણી વખતે રૂ. ૧૩૦ થી ૧૫૦ પ્રતિ મણ (રૂ. ૬૫૦ થી ૭૫૦ પ્રતિ ક્વિન્ટલ) મળવાની સંભાવના છે. બટાટાના ભાવ નબળા રહેવાની સંભાવના હોઇ ખેડૂતના વાવેતર વિસ્તાર અંગેનો નિર્ણય પોતાની રીતે લઈ શકે છે.

નોંધ: આંતરરાષ્ટ્રીય કિંમતોમાં ફેરફાર, નિકાસ અથવા આયાત પ્રતિબંધો વગેરે જેવા કોમોડિટી બજારોમાં નવા પરિવર્તનો ને કારણે આગાહી કરેલા ભાવો કરતાં વાસ્તવિક ભાવોમાં ફેરફાર થઈ શકે છે. ભાવોનો આ અંદાજો અગાઉના વર્ષોના માસિક ભાવોનું વિશ્લેષણ અને આંકડાકીય મોડેલના તારણ પરથી કરેલ છે તેથી વાસ્તવિક બજાર ભાવ અને આગાહી કરેલા ભાવ સમાન ન પણ રહી શકે.